

RELAȚIA DINTRE INTELIGENȚA EMOȚIONALĂ ȘI CREATIVITATE LA ADOLESCENȚI

Jana RACU, dr. hab., prof. univ.

Summary

The article is devoted to the study of emotional intelligence and creativity at preadolescents. Most of modern preadolescents have a low level of emotional intelligence and a medium level of creativity. As a result we established the correlation between emotional intelligence and creativity at preadolescents.

Într-o societate ce se află în permanentă schimbare, determinată de progresul tehnico-științific, unele din principalele criterii de selecție a personalului pentru angajare la profesiile moderne sunt recunoscute ca fiind inteligența emoțională și creativitatea. În același timp, căutarea permanentă a creației extraordinare și originale și abilitatea de gestionare corespunzătoare a propriilor noastre emoții și trăiri afective ne induce asupra necesității de a promova aceste particularități ale personalității. Acestea sunt necesare în toate sferele vieții, iar realizarea acestei idei poate fi începută, cel mai eficient, prin intermediul școlii, care rămâne în continuare principalul mijloc de educare a inteligenței emoționale și a creativității elevilor.

Creativitatea, care este considerată și „puterea de a realiza ceva”, în viziunea diferitor psihologi este definită în diverse modalități.

- G. Allport expune ideea că fenomenul creator desemnează un ansamblu de trăsături proprii fiecărui individ la un anumit nivel, iar potențialul creativ poate fi actualizat și dezvoltat.

- J. Guilford subliniază importanța creativității pentru elaborarea unor studii și cercetări asupra cadrului produselor culturale și științifice.

- M. Stein – proces din care rezultă un lucru nou, acceptat ca util, bun de ceva sau satisfăcător, de către un grup semnificativ de oameni într-o oarecare perioadă de timp.

- P. Popescu-Neveanu – presupune o dispoziție generală a personalității spre nou, o anumită organizare a proceselor psihice în

sistemul de personalitate.

- A. Munteanu – proces prin care se focalizează, într-o sinergie de factori, întreaga personalitate a individului și care are drept rezultat o idee sau un produs nou, original, cu sau fără utilitate sau valoare socială.

Inteligența emoțională, care însăși prin esența manipulării inteligente a propriilor emoții, trezește un profund interes pentru cercetători, deși studiile asupra conceptului datează abia din 1945, când a fost menționat într-o teză de doctorat din SUA, conceptul continuă a fi studiat din diverse perspective, inclusiv prin comparația cu inteligența generală – IQ, de la care își are originea.

Controlul pe care persoana îl poate exercita asupra diverselor situații de stres, dispoziției generale, dar și asupra adaptabilității în ansamblu, pe lângă inteligența emoțională, căruia acest control aparține, indică și asupra unui oarecare nivel de creativitate la acomodare, asimilare, percepere, ajustare și/sau schimbare a atitudinii.

Relația dintre emoții și creativitate este studiată de autori precum Metcalfe (1986), în atenția sa apărând rezolvarea de probleme și a sentimentelor apărute în legătură cu apropierea sau anticiparea soluțiilor, finalității etc; Hope și Kyle (1990), precum și Smith și colab.(1990), care demonstrează că stările afective influențează performanța creativă, iar James (1995) menționează despre impactul emoțional asupra stării conflictuale și reacțiile originale pe care le-au manifestat subiecții săi în legătură cu situația-conflict.

Adolescența este perioada cea mai potrivită pentru instruirea noilor modalități de percepere a lumii, dat fiind faptul că aceasta este vârsta în care elevii, deși mai continuă a fi copii, dețin un grad de maturitate mai înalt decât în perioada copilăriei. La vârsta de 15-16 ani, ei au achiziționat suficiente cunoștințe pe care ar putea să le utilizeze

într-o altă modalitate, iar afectivitatea și creativitatea la această vîrstă capătă nuanță și intensitate, care trebuie să fie încurajate și dezvoltate.

În cercetare ne-am presupus că între inteligența emoțională și creativitate există o relație de interdependență, astfel încât nivelul inteligenței emoționale poate influența nivelul creativității.

În urma aplicării probelor: Testul pentru Inteligență Emoțională, adaptat de M. Rocco (T.I.E.) și Testul Torrance de gîndire creativă (T.G.C.), au fost obținute anumite rezultate. Nivelul inteligenței emoționale la adolescenții din eșantionul experimental este prezentat în fig. 1.

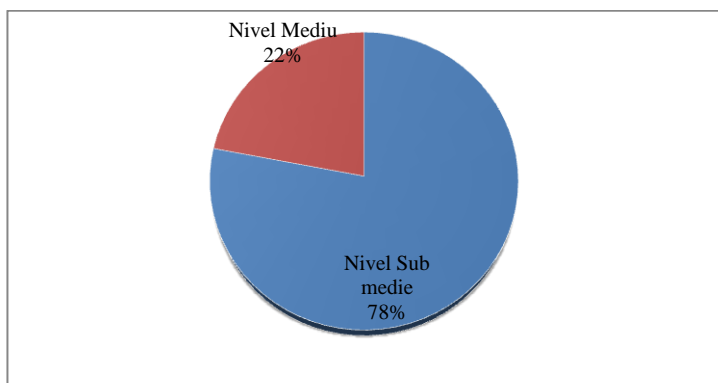

Fig. 1. Distribuția rezultatelor privind nivelul Inteligenței Emoționale a eșantionului studiat.

Conform datelor prezentate în fig. nr. 1, constatăm că dintr-un total de 60 de elevi, 78% (47 elevi) au un nivel sub medie al inteligenței emoționale. Acest rezultat indică asupra faptului că adolescenții nu dețin cunoștințe suficiente despre modul de gestionare a propriilor stări afective și sunt frecvent dominați de emoții spontane în procesul rezolvării de probleme și actele lor decizionale. Totuși, aproximativ 22% din elevii cercetați (13 elevi) au prezentat un nivel mediu, ceea ce indică asupra existenței unui relativ echilibru emoțional în abordarea

situațiilor cotidiene, prin faptul că reacțiile subiecților la scenariile prezentate în test au fost, relativ, mai calitativ evaluate de către subiecți.

Rezultatele obținute scot în evidență faptul că nici unul din adolescenții testați nu prezintă un nivel peste medie și excepțional al inteligenței emoționale. Această idee susține, în mod prioritar, faptul că vârsta adolescenței vizează, în mare parte, exaltarea emoțională, dar și trăirile afective extreme (ex: fericire, furie etc.).

Spre deosebire de inteligența emoțională, rezultatele obținute la *T.G.C. Torrance* reflectă o situație mai promițătoare, astfel încât distribuția elevilor pe nivele se desfășoară în modul prezentat în figura 2, care, în același timp, evidențiază prezența acestora în viața adolescenților în măsură diferită.

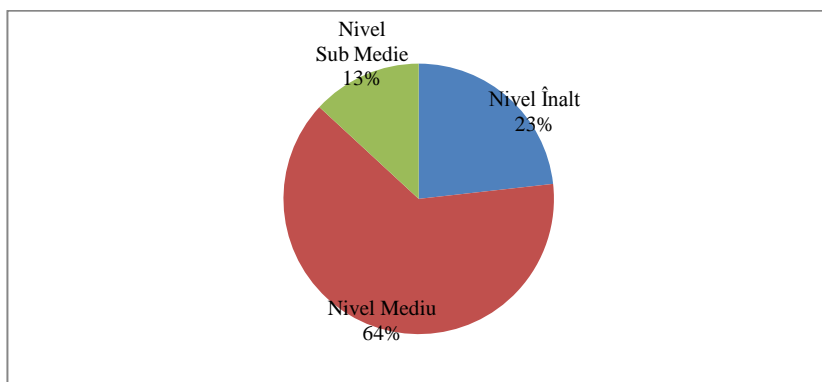

Fig. 2. Distribuția rezultatelor privind nivelul creativității a eșantionului studiat

Analizând situația rezultatelor la proba de creativitate, observăm că aproximativ 63,3% (38 elevi) din subiecții cercetați prezintă abilități creative la un nivel mediu, aproximativ 23,3% (14 elevi) din elevi – un nivel înalt al creativității, comparativ cu cei menționați anterior și

aproximativ 13,3% (8 elevi) au prezentat rezultate sub medie, care ar indica asupra unei rezistențe la testare.

Pentru vârsta adolescenței, nivelul mediu de creativitate este normal, deși aceasta este vârsta considerată drept perioada „Crizei de originalitate”, caracterizată de goana după cunoștințe și impresii noi, nevoia de diversitate și cunoaștere, iar adolescentul capătă interes pentru poezie, pictură, desen, povestire etc.

Pentru a vedea dinamica rezultatelor, vom atrage atenția asupra fig. 3 și ulterior asupra fig. 4, care vor demonstra totodată și prezența relației dintre aceste două variabile, precum este menționat în ipoteza cercetării prezentate.

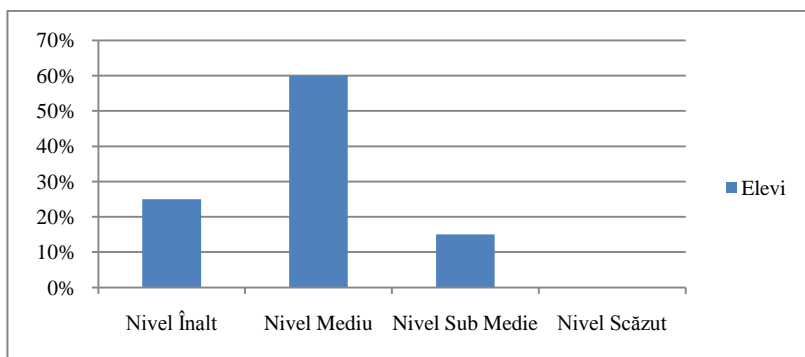

Fig. 3. Rezultatele elevilor cu nivelul sub medie al inteligenței emoționale la T.G.C

În urma prelucrării rezultatelor, observăm, conform fig. 3, faptul că eșantionul (n=47) ce se clasifică la nivelul sub medie al inteligenței emoționale este împărțit în trei nivele diferite ale creativității: nivel sub mediu, nivel mediu și nivel înalt. În același timp, observăm ca nici un adolescent nu prezintă nivel scăzut al creativității. Pe de altă parte, clasificarea eșantionului este efectuată pe următoarele nivele: 60% (28 subiecți) sunt repartizați pe nivelul mediu al creativității.

Un nivel înalt al creativității dețin 25% (12 subiecți), ceea ce semnifică faptul că adolescenții, conform opiniei lui M. Stein despre profilul personalității creative, sunt caracterizați de curiozitate, insistență, dominare, critică constructivă etc. Totodată, adolescenții dețin cunoștințe vaste în sfera lor de interese, sunt flexibili în formularea propriilor valori, sunt activi și implicați în procesul de autorealizare, dar și se autodisciplinează în realizarea unor scopuri propuse.

Pe de altă parte, A. Maslow, în urma cercetării fenomenului creativității, a evidențiat alte trăsături caracteristice ale persoanei creative, precum sunt neconvenționalismul, încăpăținarea, specularea, inocența, sentimentalismul, infantilitatea, flexibilitatea, etc.

Nivelul sub medie al creativității a fost atins de alte 15% (7 subiecți), care, la rândul lor, posedă anumite înclinații spre creativitate, însă efortul depus este mai mic comparativ cu subiecții ce dețin un nivel mediu sau înalt de creativitate. În același timp, observăm, conform datelor prezentate în fig. 3, prin suprapunerea rezultatelor obținute la verificarea nivelului de creativitate pentru nivelul sub medie a inteligenței emoționale, o constatare a faptului că nivelului sub medie al inteligenței emoționale îi este corespunzător, în mare măsură, un nivel mediu de creativitate.

Spre deosebire de fig. 3, datele prezentate în fig. 4 furnizează informații referitoare la distribuția rezultatelor obținute la nivel de eșantion de cercetare (n=13) la T. G.C. Torrance pentru nivelul mediu al inteligenței emoționale.

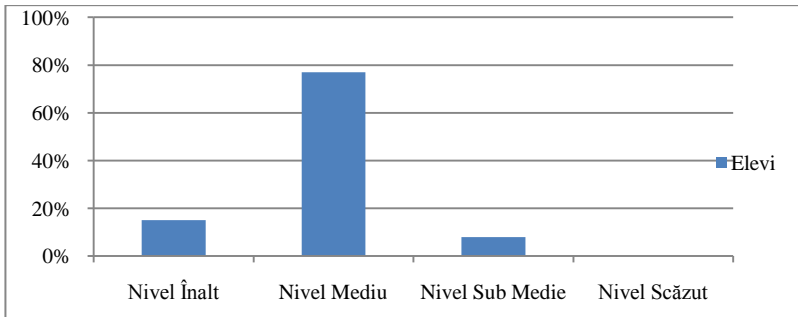

Fig. 4. Repartizarea rezultatelor testului de G.C.T. pentru nivelul mediu al inteligenței emoționale

Urmărind dinamica rezultatelor obținute la proba de creativitate pentru eșantionul clasificat la un nivel mediu de inteligență emoțională, se observă următoarele: 77% (10 subiecți) au atins un nivel mediu de creativitate, 15% (2 subiecți) s-au clasificat la nivelul înalt de creativitate, iar alte 8% (1 subiect) deține un nivel sub medie de creativitate.

De asemenea se evidențiază și acel fapt, în care un nivel scăzut de creativitate nu este prezent la nici unul dintre subiecții vizați în cercetare, acest lucru fiind demonstrat de prezentarea a 0% din rezultate pentru nivelul dat.

În cazul fig. 4 se denotă o oarecare concordanță a datelor obținute, astfel încât nivelului mediu de inteligență emoțională îi este corespunzător un nivel mediu al creativității. Această constatare sugerează și faptul că personalitatea subiecților cu un nivel mediu de inteligență emoțională și un nivel mediu sau/și cei cu un nivel înalt de creativitate este caracterizată de particularități precum: echilibru în relaționare cu semenii, responsabilitate, implicare, confort psihologic, egoism empatie, etc.

În urma interpretării rezultatelor testelor formulăm câteva concluzii: adolescenții abordează problema creativității mai puțin serios, ceea ce indică o atitudine mai neutră față de latura creativă a

personalității din diverse cauze posibile, care sunt reprezentate și în factorii de dezvoltare a creativității din cercetarea dată. Adolescenților le este caracteristic un nivel sub medie al inteligenței emoționale, ceea ce indică faptul că elevii sunt foarte instabili emoționali, dețin o gamă largă de emoții, pe care sunt nevoiți să le înfrunte sau să le utilizeze nechibzuit. Nivelul peste medie și excepțional al inteligenței emoționale nu este caracteristic pentru vârsta dată. Adolescenții tind spre dezvoltarea inteligenței emoționale și creativității, dat fiind faptul că, deși rezultatele obținute nu sunt prea îmbucurătoare, totuși 22% dintre subiecți dețin un nivel mediu de inteligență emoțională și 37% dețin nivel înalt de creativitate, ceea ce poate influența spre viitor și dezvoltarea acestor două variabile la semenii lor.

Bibliografie

1. Dincă, M., Teste de creativitate, Paideia, București, 2001.
2. Coleadina, C., Relația între inteligența emoțională și creativitate la adolescenți. Teza de licență, Chișinău, 2014.
3. Gîrboveanu, M., Negoescu, V., ș.a., Stimularea creativității elevilor în procesul de învățământ, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1981.
4. Goleman, D., Inteligența emoțională, Curtea Veche, București, 2001.
5. Muntean, A., Psihologia copilului și a adolescentului, Augusta, Timișoara, 1998.
6. Potîng, A., Antrenament creativ – ghid metodic, CEP USM, Chișinău, 2005.
7. Roco, M., Creativitate și Inteligență emoțională, Polirom, Iași, 2001.
8. Roșca, Al., ș.a., Creativitate modele programare – studii de psihologie a gândirii, Ed. Științifică, București, 1967.
9. Șchiopu, U., Verza, E., Psihologia vîrstelor, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1997.